

PERSOANELE ÎN VÂRSTĂ - O RESURSĂ VALOROASĂ PENTRU ANTREPRENORAT

SENIORS - A VALUABLE RESOURCE FOR ENTREPRENEURSHIP

*persoană vârstnică
în situații de dificultate/risc*

**Pelagheia
LIȘCENCO**

*Older persons
in difficult / risk situations*

Rezumat. Domeniul social în general și cel al serviciilor sociale în special, trebuie să favorizeze găsirea de soluții la problemele sociale presante ale societății și să implementeze măsuri pentru a crește calitatea vieții persoanelor vârstnice. Antreprenorii în vârstă pot fi o resursă valoroasă pentru alți antreprenori. Oamenii de afaceri ieșiți la pensie au un know-how și o experiență prețioase care le pot înlesni demersurile efectuate la înființarea unei societăți, precum și gestionarea acesteia. Astfel de demersuri ar fi mai dificile în cazul unui fondator de întreprindere neexperimentat. Aceste cunoștințe înseamnă un capital intelectual european de valoare și ar trebui exploatate la maximum.

Cuvinte-cheie: persoanele în vârstă, mediul de afaceri, know-how, vulnerabilitatea vârstnicilor, marginalizarea socială, îmbătrânire activă.

Persoanele în vârstă reprezintă o resursă valoroasă pentru antreprenoriat. Între 1990 și 2020, proporția cetățenilor cu vârstele de peste 50 de ani a crescut în Europa de la 32,1% la 36,5%, iar pe de altă parte se preconizează că în următoarele decenii vârsta medie a populației europene va crește. Un număr din ce în ce mai mare de adulți cu studii avansate, cu o experiență extrem de valoroasă ies la pensie în fiecare an, iar societatea nu a găsit până în prezent soluții pentru a-i păstra în câmpul muncii și a profita de know-how-ul și competențele acestora.

Angajarea acestora în activitățile de

Summary. The social field in general and that of social services in particular must promote the finding of solutions to the pressing social problems of society and implement measures to increase the quality of life of older people. Senior entrepreneurs can also be a valuable resource for other entrepreneurs. Retired business people have precious know-how and experience that can make it easier to start and run a company than it might otherwise be for an inexperienced founder. Such steps would be more difficult for an inexperienced business founder. This knowledge means valuable European intellectual capital and should be fully exploited.

Keywords: older people, business environment, know-how, vulnerability of the elderly, social marginalization, active aging.

Seniors are a valuable resource for entrepreneurship. Between 1990 and 2010 the share of citizens aged over 50 increased in Europe from 32.1% to 36.5% and the median age of the European population is expected to rise for the coming decades. A growing cohort of well educated, highly experienced adults is retiring every year and to date society has not been innovative in occupying them and benefitting from their know-how and skills. Engaging them in both business creation and in supporting new and existing entrepreneurs

creare de întreprinderi și de sprijin al noilor antreprenori și ai celor care se află deja pe piață, ar valorifica la maximum experiența bogată pe care o au și care poate fi pierdută odată cu ieșirea la pensie, ar cultiva învățarea între generații și ar asigura transferul de cunoștințe.

Întrucât oamenii trăiesc mai mult și sunt mai sănătoși, modelele tradiționale de pensie și alegerile legate de pensie încep să se schimbe. Persoanele în vârstă care intenționează să înființeze o întreprindere pentru prima dată ar trebui să profite de întreaga gamă actuală de servicii de asistență.

Antreprenorii în vârstă pot fi o resursă valoroasă pentru alți antreprenori. Oamenii de afaceri ieșiți la pensie au un know-how și o experiență prețioase care le pot înlesni demersurile efectuate la înființarea unei societăți, precum și gestionarea acesteia. Astfel de demersuri ar fi mai dificile în cazul unui fondator de întreprindere neexperimentat. Aceste cunoștințe înseamnă un capital intelectual european de valoare și ar trebui exploatate la maximum. Europa s-ar putea inspira din programe precum „Senior Enterprise” (Irlanda) și „Maillages” (Franța), încurajând persoanele în vârstă motivate să se implice în activități de mentorat pe bază de voluntariat, de cumpărători potențiali ai întreprinderilor sau de investitori ai acestora ori de manageri pe durată determinată pentru a acorda asistență întreprinderilor nou-înființate vulnerabile sau întreprinderilor aflate în procesul de tranziție

Studiile sociologice îi identifică pe bătrâni ca fiind una din cele mai vulnerabile categorii de populație, care devin din ce în ce mai dependente de

would maximise the wealth of experience they possess that can be lost on retirement, cultivate intergenerational learning and ensure knowledge transfer.

As people live longer and healthier lives, traditional models of and choices for retirement are beginning to change. Those seniors who wish to start a business for the first-time should benefit from the full range of existing support services.

Senior entrepreneurs can also be a valuable resource for other entrepreneurs. Retired business people have precious know-how and experience that can make it easier to start and run a company than it might otherwise be for an inexperienced founder. This knowledge represents valuable European intellectual capital and should be made the most of. Europe could take inspiration from programmes such as „Senior Enterprise” (Ireland) and „Maillages” (France) encouraging motivated seniors to serve as voluntary mentors, potential buyers of or investors in businesses, or as temporary managers to assist vulnerable start-ups or businesses in transition.

Sociological studies identify the elderly as one of the most vulnerable categories of the population, which are becoming increasingly dependent on social assistance services, in the context in which informal and traditional structures (family) are falling apart.

The vulnerability of the elderly is determined by the diminution of the potential of social defense by leaving the active social circuit, the loss of roles marginalizes them both

serviciile de asistență socială, în contextul în care structurile informale și tradiționale (familia) se destramă.

Vulnerabilitatea vârstnicilor este determinată de diminuarea potențialului de apărare socială prin părăsirea circuitului activ social, pierderea de roluri îi marginalizează atât în cadrul familiei cât și în cadrul societății, din persoane active devin persoane pasive, din soț /soție devin văduvi /văduve. Din punct de vedere economic sunt afectați de scăderea veniturilor, deoarece acestea sunt insuficiente pentru asigurarea unui trai decent, biologic, prin receptivitate crescută la îmbolnăviri, handicapuri, dependență iar din punct de vedere psihologic, prin modificări psihologice și psihopatologice de involuție.

Marginalizarea socială se definește prin poziția socială periferică, de izolare a indivizilor sau grupurilor cu acces limitat la resursele economice, politice, educaționale și comunicaționale ale colectivității; ea se manifestă prin absența unui minimum de condiții sociale de viață.³

Incluziunea socială reprezintă ansamblul de măsuri și acțiuni multidimensionale din domeniile protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, informării-comunicării, mobilității, securității, justiției și culturii, destinate combaterii excluziunii sociale și asigurării participării active a persoanelor la toate aspectele economice, sociale, culturale și politice ale societății.

Nivelul scăzut de trai, cu care se confruntă populația României, reprezintă o problemă de actualitate, printre categoriile cele mai afectate de acest fenomen fiind pensionarii, familiile numeroase, agricultorii și persoa-

ni în familie și în societate, de la persoane active la persoane pasive, de la soți /soții la văduvi. Din punct de vedere economic, sunt afectați de scăderea veniturilor, deoarece acestea sunt insuficiente pentru asigurarea unei vieți decente, biologice, prin receptivitate crescută la îmbolnăviri, handicapuri, dependență iar din punct de vedere psihologic, prin modificări psihologice și psihopatologice de involuție.

Social marginalization is defined by the peripheral social position, isolating individuals or groups with limited access to the economic, political, educational and communication resources of the community; it is manifested by the absence of a minimum of social living conditions.

Social inclusion is the set of multidimensional measures and actions in the fields of social protection, employment, housing, education, health, information-communication, mobility, security, justice and culture, aimed at combating social exclusion and ensuring the active participation of people in all aspects. economic, social, cultural and political aspects of society.

The low standard of living facing the population of the Republic of Moldova is a topical issue, among the categories most affected by this phenomenon being pensioners, large families, farmers and the unemployed (young unemployed and the long-term unemployed).

The loss of roles marginalizes them both in the family and in society. Labor migration has left hundreds of thousands of parents and grandparents alone in their homes

nele fără loc de muncă (șomerii tineri și șomerii de lungă durată).

Pierderea de roluri îi marginalizează atât în cadrul familiei și în cadrul societății. Migrația forței de muncă a lăsat în urmă sute de mii de părinți și bunici, singuri în casele lor, obligați să se descurce singuri. Deoarece țara noastră nu are un sistem de îngrijire bine pus la punct, soarta bătrânilor e la voia destinului, mulți dintre ei fiind abandonați, neglijați, izolați, fiind afectați de singurătate sau trăind sentimentul inutilității.

Datorită schimbărilor ce au loc în Republica Moldova, procesul îmbătrânirii nu mai poate fi considerat drept un domeniu ce ține doar de sistemului de pensii și protecție socială, fiind necesară adoptarea unei abordări proactive, astfel încât fenomenului creșterii îmbătrânirii să devină responsabilitatea tuturor pentru susținerea îmbătrânirii active și promovării solidarității între generații.

Spre regret, în societatea modernă acumularea cunoștințelor de către oamenii în vârstă nu este percepută de tineri ca o sursă valoroasă de înțelepciune, ci ca un lucru demodat. Societatea contemporană, definită prin disoluția familiei extinse, echivalează bătrânețea cu neputința, boala, lipsa de discernământ, dependența de alții, bătrânii fiind considerați o povară pentru societate. Mai mult, în societatea contemporană este răspândită opinia precum că volumul de atenție solicitată de vârstnici este atât de mare încât tinerii cu problemele lor sunt neglijați total. Este adevărat că, în foarte multe cazuri, ne convingem de manifestarea inveterată a egoismului bătrânilor și aceasta conduce la un conflict vădit între generații.

forced to fend for themselves. Because our country does not have a well-developed care system, the fate of the elderly is at the mercy of fate, many of them being abandoned, neglected, isolated, affected by loneliness or experiencing a sense of worthlessness.

Due to the changes taking place in the Republic of Moldova, the aging process can no longer be considered an area related only to the pension and social protection system, it is necessary to adopt a proactive approach, so that the phenomenon of aging becomes the responsibility of all to support active aging. and promoting solidarity between the generations.

Spre regret, în societatea modernă acumularea cunoștințelor de către oamenii în vârstă nu este percepută de tineri ca o sursă valoroasă de înțelepciune, ci ca un lucru demodat. Societatea contemporană, definită prin disoluția familiei extinse, echivalează bătrânețea cu neputința, boala, lipsa de discernământ, dependența de alții, bătrânii fiind considerați o povară pentru societate. Mai mult, în societatea contemporană este răspândită opinia precum că volumul de atenție solicitată de vârstnici este atât de mare încât tinerii cu problemele lor sunt neglijați total. Este adevărat că, în foarte multe cazuri, ne convingem de manifestarea inveterată a egoismului bătrânilor și aceasta conduce la un conflict vădit între generații.

Guvernul are obligația de a asigura acces egal și universal la serviciile sociale și de sănătate, împreună cu întărirea rolului cheie jucat de

Guvernul are obligația de a asigura acces egal și universal la serviciile sociale și de sănătate, împreună cu întărirea rolului cheie jucat de familie, voluntari, comunitate și organizații nonguvernamentale pentru vârstnici. De asemenea trebuie urmărită promovarea relațiilor între generații – ca element esențial al coeziunii sociale, întărită colaborarea la nivel național și local, între instituții publice, agenții și organizații internaționale și reprezentanții societății civile. Un prim pas în reducerea riscului de excluziune socială pentru persoanele vârstnice îl reprezintă recunoașterea și garantarea drepturilor persoanelor vârstnice la o viață demnă, la autonomie și libertate de decizie.

Într-o societate în curs de îmbătrânire, oamenii nu mai pot fi considerați „inactivi” din momentul în care părăsesc viața profesională. În acest sens este nevoie de o schimbare a modului de gândire la toate nivelurile (politic, economic, social). Statele și regiunile au în mod special capacitatea de a întreprinde **campanii periodice de promovare a „îmbătrânirii active”**.

Integrarea socială și participarea la viața socială constituie nevoi de bază ale oamenilor și afectează aspecte multiple din viața persoanelor vârstnice. Câteva din principalele aspecte sunt relațiile familiale și de prietenie, participarea la viața activă, angajamentul pe baze voluntare și ocuparea profesională creatoare de sens, educația pe tot parcursul vieții, precum și participarea la viața culturală și socială.

Mediul social al persoanelor vârstnice se modifică dramatic. Numărul persoanelor vârstnice care trăiesc singure se află în creștere. În orașele mari, acest procent se ridică deja uneori la 50 % din gospodării. De aceea sunt ne-

familie, voluntari, comunitate și organizații nonguvernamentale pentru vârstnici. De asemenea trebuie urmărită promovarea relațiilor între generații – ca element esențial al coeziunii sociale, întărită colaborarea la nivel național și local, între instituții publice, agenții și organizații internaționale și reprezentanții societății civile. Un prim pas în reducerea riscului de excluziune socială pentru persoanele vârstnice îl reprezintă recunoașterea și garantarea drepturilor persoanelor vârstnice la o viață demnă, la autonomie și libertate de decizie.

In an ageing society people can no longer be viewed as ‘inactive’ as soon as they stop work. A rethink at all levels (politics, economy, society) is required here. Countries and regions are particularly well-placed to undertake regular campaigns on promoting active aging.

Social integration and participation in society are basic human needs which concern various aspects of older people's lives. The most important of these include family and friends, gainful employment, voluntary work and meaningful activities as well as lifelong education and participation in cultural and social life.

Older people's social environment is changing dramatically. The number of older people living alone is rising. In cities, this proportion is sometimes 50 % of households. As a consequence, social policy and/or organisational measures are needed as well as technical innovations for:

- supporting family and non-family networks, by means of appropri-

cesare măsuri de politică socială și/sau organizatorice și inovații tehnice care:

- sprijină rețelele familiale și nefamiliale prin măsuri pertinente pentru reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie a persoanelor care îngrijesc vârstnici;
- contribuie la desfășurarea activităților la nivel intergenerațional;
- promovează, în general, propria inițiativă și angajamentul cetățenesc;
- promovează înființarea de centre multigeneraționale.

Integrarea și participarea socială pot fi realizate atât prin implicarea în viața profesională, cât și prin prestarea unor activități pe bază de voluntariat. Pentru a permite oamenilor să beneficieze de o viață activă din punct de vedere social cât mai lungă este nevoie de acțiune în următoarele două domenii:

1. Participare prin implicare în viața profesională

Pentru a face posibil acest tip de participare socială pentru cei care, după ieșirea la pensie, ar dori să participe (fie din motive economice, fie pentru împlinirea profesională) exercitând o activitate profesională, ar putea să se ia următoarele măsuri:

- organizarea adecvată vârstei a locului și a mediului de muncă, inclusiv îmbunătățirea gradului de solicitare fizică, a sănătății, a siguranței, a ritmului și a organizării muncii;
- utilizarea și, după caz, adaptarea tehnologiei în scopul sprijinirii proceselor de muncă;
- eliminarea potențialelor piedici și promovarea unor noi forme contractuale;
- garantarea certitudinii juridice, în special pentru perioada de tranziție

ate measures to improve the work-life balance of those caring for older people;

- contributing to cross-generational activities;
- people's own initiatives and civic commitment generally;
- promoting the construction of multi-generational housing.

Both paid employment and voluntary work can help people to integrate and become involved in society. There is therefore a need for action in both areas if people are to remain socially active for as long as possible:

1. Participation through paid employment

In order to make this type of participation through work possible for people wishing to follow this course after retirement, whether for financial reasons or for professional fulfilment, changes such as the following could be made::

- gearing jobs and the working environment to older people, by reducing the physical demands and improving health, safety and working time patterns and arrangements;;
- applying and, if necessary, adapting techniques for making working procedures easier and more ergonomic;
- dealing with potential obstacles and promoting new forms of contract relating to the transition period between pre and post-retirement life, and offering legal security, to ensure that they do not create new forms of insecurity;
- cultural change in business geared towards a comprehensive jobs

dintre viața de dinainte și de după pensie, astfel încât să nu genereze noi condiții de viață precare;

- schimbări la nivelul culturii întreprinderii, în direcția unei strategii globale de ocupare a forței de muncă care promovează abilitățile individuale indiferent de vârstă.

2. Participare prin angajament voluntar și ocupare profesională creatoare de sens

Pentru a valoriza, pe de-o parte, potențialul persoanelor vârstnice și pentru a le atribui, în același timp, sarcini creatoare de sens, care să corespundă abilităților multiple ale acestora, este nevoie de următoarele măsuri:

- colectarea și asigurarea cunoștințelor rezultate din experiența acumulată, inclusiv a comportamentelor sociale și a abilităților meșteșugărești și artistice deosebite;
- promovarea unor forme inovatoare ale transferului de cunoștințe, inclusiv a sprijinirii altor generații;
- facilitarea unor tranziții flexibile între viața profesională și pensie, respectiv prin realizarea unui mix de angajament profesional și voluntar, fără pierderi financiare și pe bază voluntară;
- sprijinirea angajamentului voluntar neremunerat prin activități de formare și integrare în proiecte locale;
- deschiderea instituțiilor, pentru a facilita o colaborare voluntară mai intensă a persoanelor vârstnice, fără a se înlocui prin aceasta locurile de muncă remunerate.

Serviciile de interes general constituie o precondiție a respectării demnității umane și garantează dreptul individului de a-i fi apărate pe deplin drepturile fundamentale.

strategy which specifically promotes individual skills regardless of age.

2. Participation through voluntary commitments and meaningful activities

In order to make more effective use of older peoples' potential, and at the same time to provide them with meaningful activities that match their various skills, it will be necessary to:

- compile and safeguard knowledge acquired through experience, including knowledge about social behaviour and special handicraft and artistic skills;
- promote innovative forms of knowledge transfer, including support for other generations;
- facilitate a flexible transition between employment and retirement or enable older people to engage in a mix of paid and voluntary work without any financial loss and on a voluntary basis;
- support voluntary activities in an honorary capacity through further education and involvement in local and supra-regional projects;
- open up institutions to enable older people to carry out more voluntary work without replacing paid jobs.

Services of general interest are an essential means of ensuring respect for human dignity and they safeguard the individual's right to comprehensive protection of his or her basic rights. They enable citizens to exercise their rights in practice. In concrete terms, these services affect, among other things, spatial

Serviciile de interes general contribuie la exercitarea propriu-zisă a drepturilor cetățenești. Concret, ele se referă, de exemplu, la amenajarea teritoriului și la mediu, în special la infrastructurile comunale. Prin scăderea numărului de locuitori, în special în regiunile rurale, mai ales din motive economice, servicii importante nu vor mai fi disponibile sau plătibile în viitor, vor fi suprimate cu totul sau nu vor mai corespunde nevoilor modificate. Este vorba aici despre asigurarea unor elemente de bază și a accesului la acestea pentru întreaga populație, ținându-se seama îndeosebi de nevoile specifice ale persoanelor vârstnice și care necesită asistență. Sunt afectate:

- aprovizionarea cu energie, în special energia electrică, gazul și energia termică;
- aprovizionarea cu apă și eliminarea apelor uzate, gestionarea deșeurilor, prevenirea generării de deșeuri;
- siguranța și curățenia domeniului public;
- serviciile publice și administrația.

Oferta actuală de locuințe nu mai răspunde nevoilor populației în curs de îmbătrânire din Europa, în special dacă se pune accentul pe menținerea vieții independente în locuința proprie. Proiectarea locuințelor noi și normele referitoare la acestea trebuie să ia în considerare diminuarea facultăților fizice, senzoriale și cognitive și să utilizeze sisteme eficiente din punct de vedere energetic și tehnologic, pentru a permite continuarea unei vieți autonome. O astfel de abordare ar fi avantajoasă și pentru generațiile următoare.

Autoritățile din Republica Molodva responsabile cu satisfacerea cererii de locuințe ar trebui să asigure disponibilitatea unor servicii de asistență pentru adaptarea locuințelor actuale,

planning and the environment, especially municipal infrastructures. Shrinking population numbers, especially in rural areas, mean that for economic reasons essential services will in future no longer be available or affordable, will be completely abolished or will be unable to meet new requirements. This is a question of providing basic services and ensuring that the whole population has access to them, while specifically taking account of the particular requirements of older people and those needing care. This concerns:

- energy supplies, in particular electricity, gas and heating;
- water management, waste management and prevention;
- safety and cleanliness of public spaces;
- public services administration.

Oferta actuală de locuințe nu mai răspunde nevoilor populației în curs de îmbătrânire din Europa, în special dacă se pune accentul pe menținerea vieții independente în locuința proprie.

The current housing supply may not meet the needs of an ageing population in Europe with the emphasis on continued independence in their own home. The design and standards for new-build housing need to take into account the loss of physical, sensory or mental abilities and to use energy and technologically efficient systems to enable continued independence. Such an approach would also be advantageous across the generations.

The authorities in Member States responsible for meeting housing needs should ensure that there are

precum și promovarea noilor concepte în materie de proiectare a locuințelor și de locuire în comunitate, inclusiv măsurile financiare și juridice corespunzătoare.

O modalitate de integrare socială a persoanelor vârstnice pentru a combate izolarea și marginalizarea socială, a celor care din diferite motive au rămas singuri poate deveni promovarea activităților de voluntariat realizată de vârstnici. Însă această direcție în societatea noastră nu dispune de suficientă experiență, fiind la început de cale. Dar orice formă de activitate mai puțin cunoscută, poate fi dezvoltată, dacă se manifestă spirit de inițiativă și puțin sacrificiu. Fără doar și poate, integrarea și participarea vârstnicilor în viața socioeconomică și culturală a societății, consolidarea solidarității între generații este condiția de echilibru dintre societate, economie și transformările demografice.

Comisia Europeană se angajază în următoarele activități:

- Sprijinirea schimburilor celor mai bune practice, care vor ajuta cadrele superioare și antreprenorii să ofere orientare noilor antreprenori, cât și sprijin reciproc și orientare între generații în rândul antreprenorilor, pentru a schimba aptitudini esențiale, precum competențele din TIC și experiența persoanelor în vârstă. Statele membre sunt invitate să ia următoarele măsuri:
- Să încurajeze antreprenorii în vârstă care doresc să transfere know-how-ul lor către noi antreprenori; să pună în contact antreprenori în vârstă cu antreprenori fără experiență pentru a crea echipe cu domenii de competențe largite.
- Să garanteze că participarea la pro-

services in place to assist in adapting current houses as well as promoting new concepts in housing design and community living, including appropriate financial and legal measures.

A way of social integration of the elderly to combat the isolation and social marginalization of those who for various reasons have been left alone can become the promotion of volunteer activities carried out by the elderly. But this direction in our society does not have enough experience, being at the beginning of the path. But any lesser known form of activity can be developed if there is a spirit of initiative and little sacrifice. Undoubtedly, the integration and participation of the elderly in the socio-economic and cultural life of society, the consolidation of solidarity between generations is the condition of balance between society, economy and demographic transformations.

The Commission will:

- Help exchange best practices helping senior executives and entrepreneurs to mentor new entrepreneurs as well as support mutual and intergenerational mentoring between entrepreneurs, to exchange vital skills, such as ICT literacy and the experience of seniors.
- Foster senior entrepreneurs interested in transferring know-how to new entrepreneurs and match senior entrepreneurs with inexperienced entrepreneurs to create teams with broader skill sets.
- Ensure that the participation of senior entrepreneurs and retired ex-

iecte a antreprenorilor în vârstă și a cadrelor pensionate este compatibilă cu perspectivele privind pensiile acestora.

Pentru a diminua riscurile aduse de îmbătrânirea populației, Guvernul Republicii Moldova trebuie să vizeze implementarea de politici care:

- să asigure o durată mai mare de viață sănătoasă și locuri de muncă pentru populația vârstnică aptă de muncă.
- să analizeze politica privind indemnizațiile sociale pentru pensionari.
- să analizeze legislația legată de pensiile anticipate și viitoarea vârstă de pensionare.

În condițiile crizei economice actuale, întreprinderile noi și tinere reprezintă un ingredient esențial pentru o redresare generatoare de locuri de muncă în Republica Moldova, sprijinirea cadrelor și antreprenorilor în vârstă pentru ca aceștia să poată oferi orientare noilor antreprenori, precum și încurajarea mentoratului reciproc și dintre generații între antreprenori, pentru a face schimb de competențe esențiale. Numai cu o astfel de atitudine pot fi realizate progrese importante în domeniile esențiale: cerințe de reglementare mai proporționale și mai simple, acces la finanțare, sprijinirea noilor întreprinderi, transferuri de întreprinderi, proceduri eficiente de insolvență și acordarea echitabilă a celei de-a doua șanse antreprenorilor onești care au eșuat.

executives in projects is compatible with their pension prospects.

- In order to reduce the risks posed by an aging population, the Government of the Republic of Moldova must aim to implement policies that:
- to ensure a healthier life and jobs for the able-bodied elderly population.
 - social policy analysis on social benefits for pensioners.
 - examine the legislation on early retirement and the future retirement age.

In the current economic crisis, new and young enterprises represent a key ingredient in creating a job-rich recovery in Republic of Moldova, help senior executives and entrepreneurs to mentor new entrepreneurs as well as support mutual and intergenerational mentoring between entrepreneurs, to exchange vital skills. Only with such an attitude can far-reaching progress be achieved in the essential areas: more proportionate and simpler regulatory requirements, access to finance, support of new businesses, transfers of businesses and efficient bankruptcy procedures and a fair second chance to honest failed entrepreneurs.

BIBLIOGRAFIA:

1. BUCUR, V. MOCOVAR, A. *Probleme ale vârstei a treia. În: NEAMȚU, G. Tratat de Asistență Socială. Iași: Polirom, 2003. 1016 p.*
2. *Legea cu privire la serviciile sociale nr. 123 din 18.06.2010. În: MO al Republicii Moldova 03.09.2010, nr.155-158.*
3. RIEMANN, F. *Arta de a te pregăti pentru vârsta a treia. Fritz RIEMANN, Wolfgang KLEESPIES; trad.: Adela MOȚOC. București: Editura Trei, 2007. 180 p.*